

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj:</p> <p>Egész évre 4 frt.</p> <p>Félévre 2 „</p> <p>Negyedévre 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjsikért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi részét illető cikkeket, mint az előfizetési pénzek a „Köznevelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.</p>
---	--	--

Az iskoláról a szünet alatt.

Gyakran képezi élénk megbeszélés tárgyát nyilván a sajtóban és magán körökben is az iskola eredménye a tanulók tanulmányi és fegyelmi állapotát illetőleg. A dolog maga mindenesetre egyike a legérdemesebbeknek a komoly vele való törődésre, mert a társadalom egyik leginkább félteni való kincséről van szó, a mely annak a jövőben alapját és színét fogja megadni ugyannyira, hogy a tanuló ifjúsággal való törődés a társadalom részéről tulajdonképen önmagával való törődés.

A tanulmányi állapotokról itt nem szólnunk, hanem csupán csak arról, a mi inkább látható, és könnyebben átvihető a gyakorlatba — a tanuló ifjúság viselkedéséről. Ha az ember összeveti a tanuló ifjúság viseletét a szünet alatt a tanév köztivel, a kép ugyan érdekes lesz, de nem a leggyönyörködtetőbb; nem következetességet, hanem nagy ellentétet fog a kettő között találni, a mely néha igen bosszantó.

Tanév közben lehet, hogy tán számításból és félelemből, de általában eléggé kielégítőnek mondható az ifjúság viselete. Azonban az iskolából szabadulva egy része úgy lerázza magáról annak a porát, mintha soha még iskola mellett sem járt volna; egyik-másiknál csakis onnan lehet következtetni, hogy tanuló, mert különösen kisebb helyeken frivol viseletű csavargó urfik mások nem igen szoktak lenni.

A dolog sokaknál úgy tűnik fel, mintha a tanulmányok bevégeztével az erkölcsi szabályok is szünetelnének; alig láthatni valami fegyelemrettegést, hanem igen rugdalózást és tüntetést az iskolai fegyelem ellen; pedig mint egyik tanfőfiu megjegyezte: az erkölcsöknek nincs vakációjuk. És ez nemesak itt-ott van így, hanem kisebb-nagyobb eltéréssel mindenütt. Jellemző, hogy még az is előfordul, sőt

épen nagy diákoknál, hogy még saját tanárát sem tudja kellőleg czímezni, s a mennyire meghunyászkodó előtte évközben, épen anyira kicsinylő és figyelmetlen iránta szünet alatt, mintha többé egymáshoz semmi közük nem lehetne. Egyszóval: a rossz alakban üt ki az ifjúságon.

De miként fejthetők meg ezek a szomorú tünetek? Az ok világos. Az ember az eredeti bűn következtében veleszületett gyarlóságánál fogva hajlandóbb a rosszra, mint a jóra. Ezen hajlam általános emberi, jelentkezik az ugyan mindenkinél, de a heves véreű fiatalságnál annál nagyobb mértékben, mennél kisebb mértékben különböztet a jó és rossz között. A józan megfontoltság iparkodik elnyomni a rossz hajlamot és kultiválni a jót. De a kiknél az a törekvés még nincs meg, azoknál a bűnhajlamot azoknak kell viszszaenyomniok, a kiknek állásuk és viszonyuk azt kötelességökké teszi: a szülőknél és tanítóknál, — nehogy a rossz kűrthatatlanul elhatalmasodjék.

Ennek eszközei az intés és büntetés. Először szép szóval kell hatni, mert az ember méltóságának az felel meg, hogy a jót önmagától tegye, a rosszat önmagától kerülje; s az erkölcs is így szilárdabb talaju és biztosabb jövőjű. De ha a szép szó nem használ, akkor az írás szerint „a gyermektől ne vond meg a fegyelmet, mert ha megvered őt vesszővel, nem hal meg. Te vesszővel vered őt és lelkét megszabadítod a pokoltól.” Kimondom őszintén, hogy nem vagyok barátja a büntetésnek (hiszen az Isten maga is csak kényszerűségből büntet); szeretném, ha mindenki úgy viselné magát, hogy ne kelljen büntetni; de ha a rosszat másféleképp nem lehet megakadályozni, azon esetre az okoson megfontolt büntetést helyen valónak tartom.

Már most kérdezhetni, hogy valjon a nevelés említett tényezői — a szülők és tanítók — a rossz megakadályozásának s a jó biztosításának illetően meg-

Jelölt módjait gyakorolják-e és miként? Hogy az iskola a paedagogia és a fegyelmi szabályzatok által megengedett eszközökkel megteszi a maga kötelességét, eléggé mutatja az, hogy egész mások a fiuk év-közben és egészen mások szünidő alatt; de aztán éppen a nagy különbség, a mi van az iskolai év és a szünidő növendéke között mutatja, hogy a szülők nem igen gyakorolják ebbeli kötelességüket. Lehet és kétségkívül van is mind a két részről legalább a módra nézve kivétel; de a dolog általánosságban annyira így van, hogy módokról kell gondoskodni, hogy miként lehetne a családot, a társadalmat közelebb hozni az iskolához, miként lehetne annak közreműködését élénkebbé tenni és biztosítani az iskola működése érdekében.

A felszeg tanító is sokat ronthat. A tanpálya egyike azoknak, a melyek az életfelhívás követésének szükségességét nagyban igazolják. A ki hivatása ellenére a véletlen által sodortatik a tantérre, az olyan soha sem képes eltalálni, hogy miként lehet úgy férni a tanuló ifjúsághoz, hogy működése minden irányban áldásos legyen. Az olyan tanító, a ki még saját kollégái között is a végletekben járó, kacagást keltő hóbotort, egy megfajthetetlen problema, a kinek működése esupa nagyképiuskodás, szemfényvesztő porhintés, a ki folytonosan, mint egy Jupiter tonáns fontoskodik, habár fogyatékoságai nagyon is nyilvánvalók és személyének erkölcsi sulya éppen nincs arányban állásával, a ki a szülők részéről a tán kézzelfogható alakban is nyilvánuló figyelemtanúsítást a saját részéről is teendő viszonzószolgálatok fejében elvárja és aszerint kedveli az egyeseket, a ki önzés nélkül soha egy jó szót nem szól az ifjúsághoz, hanem azt ugyyszólva gyűlöli, azzal boszura kihívólag mint egy valóságos ellentáborral áll szembe és formális haragot tart vele, a ki folyton azon mesterkedik, hogy miként esiphessen meg valakit és nem csak ő maga leskelődik, hanem kémekeket és árulkodókat tart, a ki nem csak maga alattomos, hanem ugyyszólva kényszerít másokat is erre, a ki a kép-mutatás, igazságtalanság és jellemtelenség mestereként szerepel tanítványai között: az olyan tanító a tanügyeknek valóságos átka. A ki mindent szeszélyből tesz, szeszélyből jó kedvű, szeszélyből rossz kedvű, szeszélyből jutalmaz, szeszélyből büntet: a ki soha sem fegyelmez és a ki folyton büntetni szeret, úgy, hogy csak akkor örvend, ha büntethet: az ilyen többet árt, mint a mennyit használ; az ilyen lehet tudományos ember, lehet másként is ügyes ember, de nem az ifjúság közé való, nem a tantérre nyerte hivatását.

Az ily eljárás mellett a növendék fegyelme nem szilárdulhat meg annyira, hogy az iskolán kívül a felügyeletet tudja nélkülözni. A szülők pedig ritkán fegyelmeznek okoson; nálok vagy teljes gondatlanság van gyermekeik iránt, vagy pedig ugynevezett gyermekemaneipaczió.

Sok mindenféle folyhat be a tanulóifjúság olyatén viselkedésére, a mely ellen alapos kifogás tehető. A kifogások teljesen soha sem szűnnek meg nem csak az ifjak, de még a felnöttek viselete ellen sem, mert az idea mindig idea marad, a mely felé a gyakorlati életet mindig közelebb kell ugyan vinni, de azt a napi életben teljesen realizálni nem sikerül. Ma ha megszorodtak és alaposok is a kifogások, de a két tényező idevonatkozó kötelességeinek öntudatos és egybehangzó teljesítése által apaszthatók.

P. I.

Mik voltak okai annak, hogy Luther Márton hit-ujtása oly korán terjedhetett el az erdélyi századok között?

— Veszely Károlytól. —

Mielőtt a feltett kérdésre felelnék, szükségesnek látom rövid átpillantásban a protestántizmus keletkezésének, gyors elterjedésének és gyarapodásának valódi okait előadni. Vannak ugyanis még katolikus történetíróink között is nem kevesen, kik ily okul a buesuhirdetések által előidézett surlódásokat hozzák fel; majd arra hivatkoznak, hogy Luther szenvedélyes beszédei és írásai nagyon alkalmasok voltak a kedélyeket lángra gyújtani, az új tévtanok iránt lelkesíteni, és bennök a római egyház elleni gyűlöletet ébreszteni. Mások meg Calvin tetszetős irányában, mely által a tévtanok idomtalan halmaza némi látszólagos rendszert nyert, oly eszközt látnak, mely az újítást a finomabb izlésű emberekre nézve elfogadhatóbbá tette. De mindez, miután ezen férfiakban a részrehajlatlan vizsgálat semmit sem képes feltalálni, mi hasonló, vagy nagyobb mértékben más eretnektőlőkben nem volna feltalálható, alkalmul, ürügyül, jelül szolgálhatott ugyan a támadásra, de arra hogy a világot lángba borítsa, igen jelentéktelen volt.

Nem sulyosabb azon ok, melyet közönségesen a hitujtás szükségességéből és a szabadság szeretetéből meritenek, azt állítván, hogy a sok lábra kapott visszaélést törvényszerűen megszüntetni elmulasztották és e mulasztás idézte elő a forradalmat; mert — mint mondják — az emberi szellem bilincsekben sinylett és azokat szétzuzni törekedett, minél fogva a protestántizmus nem volt volna egyéb, mint hatalmas rász-

kodás a szabadság nevében, az emberi gondolat mérész felemelkedése. Ezen állítások tágasb körben mozognak ugyan, mindkettőben olyasmit találhatni, mit sokan hajlandók követni; mert az emberek, kik saját hibáik iránt mindig elnézők szoktak lenni, nagyon hajlandók a visszaélések, az erkölcsi romlottság feletti panaszokat viszhangoztatni; a szabadság, a szellem merész felemelkedése és az ezekhez hasonló varázs-szavak pedig, mivel a kevélységnek hizelegnek, mindenkor szivesen meghallgattatnak és viszhangoztatnak. Sőt azt sem tagadhatni, hogy azon korban az ujtás szükséges volt; hiszett oly jelesfériakishangsúlyozták, kiket az egyház szeretett gyermekeinek tekintett; maga a trienti zsinat, első határozatában azt mondja, hogy a papság és a keresztény nép közt jobb szellemet ébreszteni feladataihoz tartozik. IV Pius a zsinatot összehívó rendeletében az erkölcsök javítását s az egyházi fegyelem visszaállítását jelzi az összehívás egyik okául. Mindezek daczára azonban nem lehet azon visszaéléseknek a protestantizmus keletkezésére oly nagy befolyást tulajdonítani, a milyent sokan tulajdonítani szeretnek. Nem azért először, mert azok, kik a visszaéléseknek oly nagy fontosságot tulajdonítanak, szem elől tévesztik azon böleseleti és történelmi kutatást, mely nem a tényekből indul ki, hanem azokat vizsgálja és megvilágosítja, a tények legbelsőbb lényegét kiemeli, de kölcsönös összefüggéseket is mindig szem előtt tartja. Nem azért másodsor, mert kikerülte figyelmöket, hogy a protestantizmus fogalma az egyháztörténelem minden századával közös tünény, melyek különös jelentőségét és sajátságait az a koradja meg, a melyben fellépett. Ezt tanítja a történelem, bizonyoságottevén arról, hogy amársz. János apostol életében fellépett Cerintus és más eretnekeken kezdve, a második században keletkezett és a nikoláitáktól származott gnosztikusok, kik a Jézus istenségét tagadták, az árianusok, és a rákövetkező eretnekek tévtanai az idők és országok különfélesége, az emberi szellem állapota szerint mindig más és más alakban jelentek meg, de eredetök mindenben ugyanaz volt, t. i. gyűlölet az egyház hatalma ellen, és a szakadár-szellem.

Annaira igaznak bizonyítja a történelem azt, hogy minden eretnekségnek és szakadárságnak a gyűlölet az egyház hatalma ellen és a szakadárszellem az eredete, valamint azt is, hogy minden tévtan az idők és országok különfélesége szerint nyeri jelentőségét és sajátságait, hogy ha Luther, Calvin, Zvingli helyett Arius, Nestorius, Pelagius lépett volna fel, amazok tévtanai helyett a magokéit hirdetvén, ugyanazon eredmény következett volna be. A tévtan mindjárt, ahogy

fellép, az emberi lélek nagy állhatatlansága és ujtás utáni vágya folytán, zászlója alá csődíti az embereket, gyorsan terjed, de azzal egyszersmind meg is oszlik; követői hitbéli véleményeiket folytonosan eserelgetik, új meg új hitvallásokat szerkesztenek, a szer-tartásokból ezt elvetik, azt megtartják, az egyházi fegyelmet hol egészen szétszaggatják, hol a szélsőségig lazítják, vagy is röviden mondva: fejlesztik a protestantizmust.

Hogy az ujtás oly nagy kiterjedést nyert, azt épen a 16-ik század és azon körülmény okozta, hogy e század nemzedéke a megelőző századok minden nemzedékétől nagyban különbözött, minél fogva az, ami máskor kis lángra lobbant volna fel, most nagy pusztításokat előidéző égést okozott.

Tekintsük meg közelebbről Európa akkori állapotát! Térein már jóval azelőtt számos, roppant nagy-ságu állam alakula, melyek — minthogy a kereszténység szelleme vezérlé alkotóit s öröködék alkotmányaik felett — mind bel. mind külső életökben teljesen hasonlók valának egymáshoz, minek folytán köztök a majd közös, majd ellenkező érdekek által elő-mozdított legélénkebb közlekedés létezett. Ide járul, hogy a latin nyelv, mely az egyháznak és iskoláknak nyelve volt, és minden nép által ápoltatott, az ismeretek elterjedését roppantul előmozdította. Azonban mind a népek könnyű egymással való közlekedésénél, mind az általánosan ápolt latin nyelv-nél az eszmeesere előmozdítására, a gondolat és érzelem kicserélhetésére sokkal többet tett a Guttenberg agyában mint villámsugár, mint rendkívüli dolgok előhírnöke megszülemlett esodaszerü eszköz: a könyvnyomtatás mestersége. Ha ide vesszük, mily hatalmas volt ama korban a kutatási ösztön, mennyi új kérdés izgatta a kedélyeket, hányféle tudomány virágozott: kezünkben van a kulcs kimagyarázására annak, mikép indítottak a minden változáson kíváncsian kapó emberek anynyiféle felekezetek gyártására. De mindennek meg-gondolása azt is felderíti, hogy Luther szereplése, ki eszelős kevélységében Isten notariussának nevezé magát, nem volt más, mint az, hogy lóporhalmaz előtt állván, abba leheletével szikrát vetett.

De, nehogy valaki azt gondolja, hogy a vissza-éléseket, melyeket némelyek a hitujítás főokául fel-hoznak, tagadni vagy szépiteni volna szándékom, visszatérek azokra. Eltekintve attól, hogy a fölöttük való panaszok nem mindig szolgálhatnak biztos alap-pul a tények igazságos megítélésében; mert ha azokat a szentély azon szolgálja emeli a vétkek ellen, ki Isten iránti buzgalomtól emésztődik, panaszai inkább az igazság szeretétől lángoló szívnek kitérései,

mint a bajnak befolyását kutató és feltáró pragmatikus történész enunciatívái lesznek, ha pedig gonosz szándék a forrásuk, tuzozva vannak és a tényeket valódi alakjokból kivetkeztetik, csak e kettős kérdést tesszük: Volt-e idő, amikor az egyházban — még keletkezésekor eredeti hitelevensége, közmondássá vált tisztasága korszakában is, mire ellenei oly nagy súlyt fektetnek — visszaélések nem léteztek, felekezetek szünet nélkül nem támadtak volna? És: Volt-e idő, melyben az egyház a visszaélések megszüntetését nem kívánta, nem sürgette volna? Az első kérdésre megadja a feleletet az egyháztörténelem, mely a visszaéléseket és támadott eretnokségeket híven felsorolja; a másodikra pedig felelnek azon szent férfiak, kik az egyház kebeléből támadván, a körükben uralgó romlottsággal ellentétben álló erényök, lángszavu prédikálásuk és életbe léptetett regeneráló intézményeik által nyilvános bizonyosságot tevének arról, hogy a pünkösztisztelet nyelvek tüze nem aludt ki a katolikus egyház kebeléből; felel még hangosabban a zsinatok folytonos egybehívása, melyek a visszaéléseket mindig kárhoztatták, az egyházi fegyelem megtartását szigorú büntetések terhe alatt parancsolták.

Vajjon melyik újító gondolta visszaélések megszüntetésével? Nem valamennyie csak ürügyül használta fel arra, hogy az egyház hitétől elszakadjanak, a fegyelem kötelei alól magukat feloldozzák? Mindnyájan arra hivatkoztak, hogy az újítási szellem felülről adatott nekik; de hát nem ők maguk hazudták meg a valódi újítási szellemet botrányos életmódjuk által? Szigorú bünbánó életet éltek-e, hogy az erkölestelenséget, mely felett panaszkodtak, feddhetlen életmód által kárhoztatták volna? Hallgassuk meg Erasmust e tárgyban, kit senkisémmel vádolhat arról, hogy vak ragaszkodást tanusított volna az egyház iránt. Ő ugyanis így nyilatkozik: „A reformáció, ugy látszik, arra megy ki, hogy néhány barát kivetkőzik, néhány pap megházasodik, s végül e nagyszerű szomorujáték vig kimenettel záródik be, mert mint a vigjátékban, úgy itt is az egész eseménycsoportot házasság oldja meg.“

E rövid átpillantásból is láthatni, hogy a protestantizmus főokát nem a visszaélések képezték, hanem „hogy az — amint Balmes, korunk legjelesebb történet-kutatóinak egyike mondja — ama szerencselen események egyike volt, melyek az emberi szellem és az akkori viszonyok állhatatlanságát tekintve elkerülhetetleneknek nevezhetők ugyanazon értelemben, melyben Jézus Krisztus kinyilatkoztatta, hogy

szükségképpen kell botrányoknak történni, — nem mintha valaki kényszerítve volna botrányokat okozni, hanem mivel az emberi szív gonoszsága oly nagy, hogy a dolgok közönséges folyama mellett a botrányok ki nem maradhatnak.“

(Folyt. köv.)

A szesz-italokról.

(Folyt.)

b) **A bor.**

Noé volt a vízözön után az első földművelő és szőlőtermelő gazda. Noé tartotta az első szüretet. Ő szürte az első bort. Neki az első szüret jól sikerült; gazdag és vidám szüretfeje volt. Vele történt meg először, hogy „kezdetben a bor erejét nem ismeré s a kelleténél többet hörpintvén abból, az erős ital fejébe ment s annyira elkábult, hogy ruháját is ledobván magáról meztelen testtel fekvővék sátorában.“ (Ihász. szall. kincst.)

Ez vala a bor első ismert fellépése. —

„Kevés bor élesíti az elmét, az értelemnek is élt lát szik adni; de főlölesgesben véve, megzavarja az észet, eltompítja az értelmet s elgyöngíti az emlékezetet; feledékenységet, hibát és gyávaságot okoz.“ (Boet. de discipl. scolast.)

A bor, ha mértékben használtatik, elevenítő, kedverítő s különösen öregeknek gyógyszer gyanánt szolgáló istenital; ellenben, ha mértéken túl használtatik — részegítő, fejszedítő s kábító szer, mely megzavarván az idegrendszert s levertvén a testet, a természeti hajlamok szerint majd aluszékonytságot, majd házsártóságot, majd neveltséges dolgokat idéz elő, melyek szerint a részeg, vagy igyekszik az emberek elől menekülni, hogy hibáit eltakarja, vagy mint gánososkodó mindenki-be bele vesz, sért, gyaláz s annyira viszi a dolgot, hogy vagy üt, vagy üttetik s mint házsártoskodó, vagy rendre igazítottatik, vagy a társas körből kivettetik.“ (Ihász Sz. kincst.)

Anacharsis pedig így jellemző a bort: „a mértékletes borital kellemet és élvezetet ad, mivel a szomjuságot eloltja; a bővebb ital kábaságot és mámort hoz; a legbővebb pedig házsártoskodást, veszekedést, betegséget, s több efféle bajt okoz.“

Ugyan ő mondja más helytt: „Első pohár a szomjuságé; második az élvezeté; harmadik a részegségé; negyedik a mámor és kábultságé.“ (Laert. Lib. I.)

Minden betű egy-egy életszabály a jóra való emberek számára. Arany mondások. Igen. „A bor nem részegségre teremtett, hanem, hogy az embert vigasztalja. — A mértékletes borital léleknek és szívnek vidámsága: léleknek és testnek egészsége a józan ital.“

Miképen a mértékletes eső a földet gyümölcsözteteti és a gyümölcsöt érleli, a felettébb való záporok pedig mindent lecsöpölnek, elmeritenek, elrothasztanak: úgy a bornak kevese mindenre hasznos, — a sok ártalmas.

A bor orvosság a vénségben; mivel a hideg testet és a vért melegíti és vastagítja, a szomorúságot vidámitja; azért a deákok ugyan példabeszédbé vették, hogy a bor teje a vén embernek; azaz miképen a gyermek tejjel tápláltatik, úgy a ki másodszer gyermekké kezd lenni a vénség miatt, borral kell azt táplálni, de mértékletes borral; nemcsak azért, hogy az ifjakat jó példákkal oktassák, hanem azért is, mert méreg a sok bor nekik és amint számtalan példa bizonyítja, a vén

emberekre hirtelen és véletlen halált hoz a sok borital.“ (Pázm. György.)

Közmondássá vált, hogy: „a bor megvidámítja az ember szívét.“

Példabeszéd pedig, hogy: „Adjatok bort azoknak, kik keseredett szívűek!“ (31. 6—7).

„A bor kezdetül vidámításra teremtett és nem részegségre. Léleknek és szívnek vidámsága a mértékletesen ivott bor.“ (Sirák. 31. 35—36).

Igazán, nem lehet eléggé hangsúlyozni, mily esodás ital, mily nagy Isten-áldása a bor.

„Ne igyál mégis csak vizet, hanem egy kevés borral élj gyomrod és gyakori betegeskedésed miatt“ — mondá Sz. Pál Timotheusnak. (1. 5. 23).

Isten bölcsesége és jósága ragyog fel a bor minden csepejében is. Ő nem teremtett semmit elegendő ok nélkül. Mindennek meg van a maga rendeltetési magastság czélja. Csak az ember nem akarja belátni Isten munkáló kezét. Csak az ember nem akar felemelkedni magas méltóságának fenséges trónjára. Csak ő nem él méltóan szabadságának megbeesülhetlen értékű hatalmával.

Orvosság vagy méreg a bor, a minő mértékben és módon használják az emberek. Oly nagy szerepet játszik a világtörténelem alkotásában, a társadalmi élet folyamában, a tudomány, a gyógyászat világában, hogy alig lehetne eléggé méltatni.

„Ha a bort mértékletesen iszszák, orvosság, — hamértékletlenül, méreg. Vidámság, nem részegség végett teremtett a bor“ — mondá Sz. Agoston is. (Ad sacras virgines).

A bor és ifjúkor kettős láng, mely vágyakozásokra gynulást titkos és tiltok gyönyörök után. (Jeromos Epist. 21. ad Eustach.)

A borban bujaság vagyon. A hol dobozódás és részegeskedés uralkodik, ott a kéz és bujavágy kór hatalomra verődik. (Ugyan o. In epist. ad Titum.)

Nem csak testi orvosság és méreg a bor, hanem szellem-és lélekölő méregis. A borban forradalmi láng és emésztő tűz van, mely felforgatja a fiatalság belvilágának rendjét, leperzseli lelki életének örök szépjét, romba dönti feselő ártatlan boldogsága kis világát. Igen, és sokszor a szenvedélyek égető poklává teszi azt.

Azért mondá Sz. Jeromos: „Ha a szent tisztaságot meg akarod tartani, fuss a bortól, mint a méregtől. (Epist. 22 ad Eust.)

És „ne nézd a bort, mikép sárgul, midőn színe az üvegben ragyog; édesdeden megyen be, de utoljára megmar, mint a kigyó és mint a baziliskus mérget áraszt. (Péld. 23. 31—32).

Ime az erkölcsi veszedelem retentő örvényei, melyekbe a bor sodorhatja a gondatlan és borral visszaülő embereket.

Valamint a meredeken állót egy esekély érintés letaszítja: úgy a bortól elázott embert esekély megbántás is dühre ingerli. Mert ki kételkedik a fölött, hogy a ki különféle borokkal él, hirtelen meg ne részegejdjék. (Macrob. Saturn.)

De a bor korai öszfűrtöket idéz elő, kopasz főt okoz és fagyos sirtás.

„A kik gyakran részegek, hamar öreg korra jutnak, vagy az illetékes kor ideje előtt megkopaszodnak vagy megöszülnek.“ (Macrob. Saturn.)

Azért mondja Sz. Pál, a nemzetek apostola: „Vigyázza-

tok, hogy óvatosan éljete: nem úgy, mint esztelenek, hanem mint bölcsék . . . és meg ne részegejete borral. (Ef. 5. 15—18.)

Ide vonatkozólag megjegyzésre méltót olvassunk Göthéről, a németek nagy és hírneves költőjéről. Göthe egy alkalommal egy vendéglőbe tért be, hol bort ittak: a vidákok örvendettek a költő jelenlétének s hívták társaságukba. El is ment, de ő a bort vízzel itta. A mulatók erre a dolog okát kérdezték. A költő megfelelt: „vizet tisztán nem iszom, mert néma leszek, mint a hal; de bort se iszom tisztán, mert akkor sok badarságot beszélek, mint önök.“

Sok igazság, bölcs mérséklet és tanulságos figyelmeztetés van e szavakban mondva. Ugy van. Hisz áll az, hogy: „bujaságra vivő szer a bor és háborgó a részegség: a ki ezekben gyönyörködik, bölcs nem lehet.“ (Péld. 20. 1).

A magán-és közélet naponként szomorú példákat mutat fel e szavak igazolásául.

A bor az igazságszolgáltatás kezét is majd ide, majd oda hajlította már az ó-korban. Nem lehet a bölcseségnek és az észnek hatalma ott, a hol a bor ütötte fel birodalmi székét.

Azért mondá az Ur Áronnak: „bort, vagy más részegítőt ne igyál se te, se fiaid, mikor bementek a bizonyság hajlékába, hogy meg ne haljatok. — azaz, hogy hamis tanúságot és bizonyítékot ne tegyetek felebarátaitok ellen, mert örök panasz ez nemzedékeitekben.“ (Moz. III. 10. 9.)

Vagy mit jelentenének e hatalmas intő szavak: „A királyoknak, oh, Samuel! a királyoknak ne adj bort, mert semmi titok nines ott, a hol a részegség uralkodik: netalán igyanak és elfeledkezzenek az ítéletekről és a szegény fiamak ügyét elváltoztassák“. (Péld. 31. 4—5).

A kor, melyben ma élünk, az önzés, az önérdék-hajhászat, anyagi haszonlesés kimagasló kora. Ezen szavak minden idők embereinek valának szánva. Nemesak a választott nép biráinak, hanem a késő századok unokáinak is szólnak. Az Ur eme szavainak hangja a mai igazságszolgáltatás csarnokainak is szól, hogy azok falain márvány-táblákban foglalva függjenek.

Igen, mert Noé eleste az első eset volt tudtunk szerint — a szeszes italokkal való visszaélés végtelen lánczolati krónikájához, de nem vala az utolsó.

Noé „bort iván megrészegedek és disztelenül fektivék sátorában.“ (Móz. IV. 9. 21).

Ő ezzel nem vétkezett, mert nem ismerte a bor erejét. De nem így van ez velünk. Hátunk mögött ezredek intő példája áll. Szavak, tények nemzetek és államok élete beszélnek hozzánk.

Csak jelen korunk, mely a szeszes-italokkal való visszaélésben túlélté, felülmúlta magát, egymagában elég példát és alkalmat nyújt az okulás és javulásra.

Igen, hisz Noe óta „a borital közkedveltséget nyere minden nemzeteknél s minden ital között a főszerepet vitte akár a szegények, akár a gazdagok között.“

Hajdan néptünk alig ismert más nemű szeszesitalt, mint a bort.

A pálinka, az alkoholizmus, s többi szeszes-italok, melyek, e században s főleg napjainkban oly óriási tért hódítottak maguknak, melyek a pauperizmus gyér és sovány talajában gyökereztek mélyen alá, mint alább látni fogjuk, — újabbkori találmányok.

(Folyt. köv.)

Adatok a Collegium Germanico-Hungaricum történetéhez.

Közlő: **Dr. Vass Albert.**

(Folyt.)

Pater Cordara „Historia Collegii Germanico-Hungarici“ című művében (2. k. 41) említést tesz egy Szántó nevezetű magyarról, ki még 1575-ben érkezett meg Rómába. Szántó jezsuita¹⁾ volt, s hosszabb ideig mint ilyen Rómában tartózkodott. Szántó egy alkalommal a Róma 7 halma egyikén Monte Coelion S. Stephanóban²⁾ lakó pálosokat látogatta meg, a kik között egy 90 éves magyarra is talált, hanem a többiek olaszok és spanyolok voltak. Szántónak e zárda látásán egy gondolat villant meg agyában, hogy t. i. mily jó volna itt e helyen egy magyar intézetet léptetni életbe a pálosok helyett, amnyival inkább, mert a pálosok hivatásuknak, mely szerint a Rómába jövő magyar zarándokokat szívesen lássák, nemcsak hogy meg nem feleltek, sőt a jövőket durván utasították el. Hanem a magyar intézet megalapítása elébe igen nagy akadályok gördültek. Nehány magyar ifjú épen ezen időben Paduában tanult, s most azon kéréssel fordultak XIII. Gergelyhez, lenne szíves Rómában egy magyar collegiumot alapítani, melynek ők első tagjai örömezt lenének.

A pápa határozott választ erre nem adhatott, hanem addig is míg az eszme megvalósul havanként 10 tallért kegyeskedett nekik kitutálni. Szántónak fejében egyik gondolat a másikat ızte, mikép tudná tervét kivinni, s végre is elhatározta magát ismételtlen a pápához fordulni. Meg is tette ezt 1579 január 12-én egy emlékiratban: „ad S. S. D. N. Gregorium XIII. P. M. de statu totius Pannoniae et de Seminario seu Collegio Hungarico in urbe excitando oratio.“ Ismét egy másikban, melynek czíme: „Memoriale ad Sanctissimum D. N. Gregorium XIII. pro erigendo in Urbe Collegio Hungarico“ alázatteljesen megújítja kérését, föltárva abban Magyarország szerencsétlen helyzetét, rámutat arra, hogy valamint az ország hanyatlását a török hódítás és vallásszakadás okozta, ugy a protestantismus elterjedésének oka a papság erkölcsi súlyedése; ily körülmények között tehát jó papokra volna szükség. Szántó kérte a pápát emlékeznék arra, hogy szent. István egész országát a szent szék atyai gondozására bízta s így számíthat, mint már any-

1) V. ö. „Egy magyar jezsuita a XVI. században Szántó István élete,“ írta Dr. Fraknoi Vilmos (Kath. Szemle I. évfoly. III. f. 401 l.) Ezen Szántó az, ki a szentírásnak magyar nyelvre való fordításán is sokat fáradozott 1570-ben (V. ö. Zschokke Hist. Sacrant. test. 451 l.)

2) Valjon ez azon templom-e, melyet Szt. István első apostoli királyunk építtetett, s melybe 12 papot helyezett, vita tárgyát képezi. Hitelesebb források szerint e templom a régi rómaiaktól való; a szent István által épített pedig S. Stephano in Piscenula a piscarium alakolt. Csakugyan igaz lehet e nézet, mert hisz N. szent. Gergely már S. Stephanon homíliát tartott, mint ezt az ő 4 homíliájából kivehetni, a mit csak ugy tehetett, ha nevezett templom Szt. István király előtt létezett. Sinaplicius pápa szentelte az első vértanu tiszteletére.

nyi nemzet a pápa bőkezűsége és jóságára; említette azt is, hogy a növendékek már itt vannak, jezsuitákban pedig, kikre a Collegium bizassék, hiány nines. Hangsúlyozta különösen, hogy a Coelius hegyi zárda lakáshelyül szolgálánd. A pápa hajlandónak is mutatkozék s 4 bibornokot nevezett ki az intézet életbeléptetésére, négyet pedig védnökökül, kik között volt Sanctorio is, a ki ezen felül az alapító oklevél szerkesztésével is megbízott. Sanctorio bibornok a mély belátású Szántó tanácsát kérte ki, a ki a többiek között hangsúlyozta, hogy esakis született magyarok vétessenek fel. Az alapító oklevél megerősítése mégis elhalasztott, mert a pálosok minden követ mozgásba hoztak, csak hogy a zárdát megmentsék, mint mondák, a jézustársaságiak azon törekvésőtől, hogy a zárdát magyar papnövelde alapítás ürügye alatt a maguk számára foglalják le.

A jezsuiták elejét akarék venni a pálosok gyűlölködésének s a rend generalisa megparancsolja Szántónak, hogy hagyjon fel az ügygyel. Szántó mint illet, engedelmeskedett is s fölhagyott szóval, hanem írásban a pálosok fölött kritikát tartott. Előljárói ezt is elleneztek, mondván, hogy ez még igen korai dolog. Szántó nézetét támogatták Sanctorio és Sirlettó, és segédkezet is nyújtottak neki. Szántó begyőzőleg bizonyítja be, miszerint a magyar kath. egyház fölvirágztatása ügyében mily hatásos eszközöt nyernének buggó papok nevelése által. Erre felelte volt Gergely: „Vere christiana reipublicae minus utilis est eorum (Paulinorum) opera, quam Collegio Hungarici nova institutio videretur.“ Farnese bibornok a pálosok érdekeinek oltalmazója, midőn a dolog szavazás alá került, hevesen ellenszegült s ellenszegülésén Szántó minden akaratát megtört mindaddig, míg később 1577 Novemberben sikerült Szántónak Farnese titkára Ursina Gyula laterani kanonok közbenjárására odahatni, hogy a bibornok ne ellenezze a kolostornak magyar papnöveldevé való átalakítását. Most már legyőzte Szántó a nehézségeket s így meg volt oldva a gordiusi esomó s a pápa is aláírta 1577. áprilisban az alapító levelet. Hanem azért a pálosok még mindig makaesul ragaszkodtak szándékukhoz s hivatkozva arra, hogy nekik ama zárdát V. Miklós pápa adta, az épületből kimenni nem akarék mindaddig, a míg 28 fegyveres által nem bírta őket rögtöni távozásra a pápai biztos. A pálosok egyelőre a szent. Péter basilikája mellett levő szent. István épületbe mentek át, melyet első apostoli királyunk azért építtetett, hogy a Rómába jövő magyar zarándokok itt vendégszeretettel fogadtassanak. Mások szerint ezen épület a mellette lévő templommal együtt nem szent. István által építtetett, hanem ellenkezőleg az ő tiszteletére emeltetett, a melyben a kanonokok növendékeikkel együtt évenként augusztus 20 án megülték a szent király ünnepét. Ezen templomot azonban VI. Pius alatt lebontották s az anyagot a szent. Péter templom új sekrestyéjére felhasználták, az abban lévő 12 szobor pedig a sekrestye galleriáját képezi.

A S. Stephano in monte Coelio megítrésedvén, a már korábban megérkezett 2 magyar növendék S o m o g y i G y ö r g y és az esztergomi Veranescics Antal bevezetésével meg is nyitattott. Pár nappal ezután Usali Miklós, Kundli Benedek és az erdélyi Baraniezi Balázs szintén e Collegiumba jöttek. A pápa az első berendezés fedezésére 500 tallért adott, s ezen kívül havonként 50 tallért magánpénztá-

rából; ezenfelül, mint atyja az új intézetnek, mintegy atyai örökségképen a portuensi megyében levő Galleria város birtokát, az ugynevezett S. Maria in Celsano gyönyörű helyet és a fölnevezett S. Stephano in S. Pietrót¹⁾, melyből most egyszer mindenkorra elhúzták a pálosok. Az intézetet a pápa a Jezsuiták vezetésére bízta. A turini P. Franciscus lett első rectora az intézetnek, minthogy Szántó eme tisztelet, melyre különben ép oly hívatott, mint méltó és érdemes lett volna, elfogadni vonakodott, a nélkül azonban, hogy a Collegium érdekeit ne hordotta volna ezental is szíven. Az első rector elhalálozván, a növendékek végtelenül elszomorodtak, mi lesz most velük nélküle, kiben egy jó atyát vesztek. Szomorúságuk most még nagyobb volt, mint bármikor.

A magyar intézet, bár rectorát elveszté, azért mégis fennállott, hanem ennél sokkal komolyabb körülmények állottak be, melyek a Hungaricumot, mint ilyen végenyészettel fenyegették. Ok volt erre a hely egészségtelen volta s annak a Collegium Romanumtól való nagy távolsága, úgy, hogy más helyre lön szükség, mely közelebb legyen a Collegium Romanumhoz: hanem Gergely magát oly anyagi helyzetben nem érezte, hogy e bajon segíthessen. Szántó a palatium hungaricumot kérte, de ezt a pápa nem adta, mert ez már le volt foglalva, hanem ideiglenesen bérebevettek 125 talléron. Ez aránylag, — tekintve az időviszonyokat — nem sok pénz évenként, mégis sokra ment s így némelyek tanácsolták a pápának egyesítse a német collegiummal a magyart; a pápa parancsot is ad ki, de a magyarok készebbek voltak inkább hazá memi, mintegyüttlakni a németekkel, minthogy ugysem tudnák soha legyőzni a nemzeti ellenszenvet. A pápa egy ideig kikémleli a helyzetet ugyan, hanem végül is szigorúan megparancsolja miszerint vagy költözzenek át a németekhez, vagy az intézetből kizáratnak. Két év legyen próba év, mond a pápa — mely idő alatt a németekkel egyenlő disciplinát kövessenek, testvériesen éljenek, ugy azonban, hogy jogra nézve egymástól semmi tekintetben ne különbözzenek. A két intézetnek ilyenekénti egyesítéséről 1580. ápril. 13. az oklevél is elkészítettett s ezután nem többé magyar collegium, hanem német-magyar lett, s a magyar növendékek mindig tízenket. ten voltak a horvátokkal együtt, mint akik szintén szt. István koronája alá tartoznak.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Fülöp Alajos** „Axio-magyujteménye“ felett a lapunkban folyt irodalmi vita alkalmából Fülöp A. beküldötte ama tudós jezsuitának az összes szent irókat egybefoglaló latin versezetét, a melyet Fülöp A. kivánságára — úgy amint hozzánk érkezett — szóról-szóra közlünk:

1) Ezen szt. István féle templomra vonatkozólag igen érdekes adatokat találunk Alveri „Roma in Ogni stato“ tomo II. p. 218. Itt említi a szerző még azt is, minő felirattörödékek valának olvashatók a homlokzaton ECCA HOSPITALISS. STEPHANI REGIS HUNGARIE, mely törödédek arra mutat, hogy a templom Szt. István által építettett, vagy az ő tiszteletére szenteltetett. V. ö. Maria. Arnelini „Le chiese di Roma.“ Dalle loro origine sino al secolo XVI ed. 1887. p. 624.

Emlékversek

a sz. irás összes könyveiről.

I. Ó-szövetség.

Genesis, Exo^{dus}, Levi^{ticus}, Numerorum, Deuteronomi^{um}.

(4) (2) (2)

Josueh, Judicum, Ruth, Regum, Paralipomenon, Esdrae.*)

Tobias, Judith, Esther, Job, Psalmique deinde.

Proverbiorum, Ecclesiastes, Canticum Cantecorum, Sapientia, Jesus

filius Sirach = Ecclesiasticus.

Nagyobb Próféták:

Isa^{as}, Jeremias cum Baruch, Ezechi^{el}, Danielque profetae.

Kisebb Próféták:

Hose^{as}, Joël, Amos, Abdias, Jonas, Micheas,

Nah^{um}, Habac^{ua}, Sophon^{ias}, Agg^{aeus}, Zachari^{as}, Mala^{chias}; (duo libri) Machabeorum.

II. Új-szövetség.

Matthaeus, Marcus, Lucas, Joannes; — et Acta apostol.

Az apostolok levelei:

(2)

Rom., Corinth., Galatas, Ephesi., Philippque, Colossque,

(2) (2)

Thessalonic., Tim., Tit., Philemon, quibus adde ad Hebraeos, Jacobi, Petri, Joannis, Jud^{ae}; — Apocalypsis.

— **Kath. hitélet.** Gyergyó-Szent-Miklóson a tél folyamán hatalmas mozgalmat indítottak volt meg az ev. ref. hívők fejei a végből, hogy az egyedül üdvözítő és senki által meg nem reformálható vallás követői egy általuk itt helyben Gyó-Szt.-Miklóson (!) tervbe vett „Istenháza“ (felépíthetőségét fillérekkel elősegítsék. Nehány kath. polgár engedte ugyan magát félrevezettni: de a nagy többség tudva azt, hogy a protestansoknak „sola fides sufficit“ az üdvösségre: nem tartotta szükségesnek olyanokkal szemben gyakorlati jó eslekedeteket, kik annak hasznos és üdvös voltát úgy sem ismerik el. Maga a nemes község tanácsa pedig ősei hitéhez híven, midőn fennemlített ezélebből az ev. ref. atyafiak kérelmükkel megtalálták: a buzgóságukban a hazugság útjára tért kéregetőknek bátran fülebe hangoztatta amaz igéket: „qui non intrat per ostium“ s ekkép az építendő „Istenháza“ legalább ez idő szerint a papiron maradt. Maradjon is csak a papíron, a tervben, mert hogy Gyó-Szt.-Miklóson, sőt egész Csikmegyében nincs szükség ilyen „Istenháza“ra, fényesen igazolja ama magasztos ünnepély, melynek f. hó 20-án a lat. szert. plebánia templomában tanui valánk.

E napon ugyanis községünk szülötte Körösfői Ilona k. a. nagy számu ájtatoskodók jelenlétében Isten szent oltárán megjelent, s az ev. ref. vallásról visszajött édes anyának, a kath. egyháznak szerető keblére. Szívének vágya, szent meggyőződése vezette a leányt e lépésre, s utját ezélebbé nt. Lukács Vilmos segédlelkész egyengette, ki őt a kath. vallás hitágazataira több hónapon át oktatta s ki Isten szolgáját megillető lelkesültséggel tette művére a koronát, midőn — plebános távolléte miatt — tanítványától a hittvallást személyesen vette át.

Ez esemény annál öröndetesebb, mert a leány oly családnak tagja, mely két praedikatort adott már a megréformált evangéliumnak. Adja Isten, hogy ezen a hit hűségéről ősidők óta híres szent földön, melyet annyi kath. vér öntözött, minél többen belássák a kath. vallás igazságait; s

*) Esdrás 3-ik és 4-ik könyve a Canonba nincs bevéve.

ama kevés számú protestansok, kik ugyis sicut cervus ad fontes aquarum, úgy vágyakoznak vissza az örök élet vizét örző kath. anyaszentegyház keblére, rövid időn ne mostoha, de édes testvéreink legyenek. Békénylaki.

— Beküldetett: **Az erzsébetvárosi örmény kath. városi elemi fiu- és leány iskolák értesítője.** Az 1888-89-iki tanévről. Közli: Avedik Lukács plebános-igazgató.

— **Borromaeus.** kath. hitkönyvtári havi folyóirat. Szerkeszti és kiadja Horváth Lajos győri városi plebános III. évf. IX. füzet. Előfizetési ár egy évre 4 ft.*

— **Jézus szent gyermeke** művének évkönyveiből (a magyarországi kiadás) megjelent Esztergomban a X. évfolyam első, illetőleg 19. füzet. Ez az első füzet, amely az új igazgatók, dr. Fehér Gyula és Számord Ignác segédlelkész szerkesztésében jelent meg. Meleghangú felhívásokban Lováky csónoki plebános iránt vannak elismeréssel, aki 10 éven át lankadatlanul vezette az egyesület magyarországi igazgatását. A füzet élén Urge Ignác, az ismert kínai hittérítő és Petolo kínai fiu kínóúnán talált arcképe látható. Urge életrajzát 14 oldalán Számord írja meg, népszerű módon, s igen ügyesen szövi bele a gyermekek lelkesítését az egyesület iránt. Olyan olvasmány, amely melyen meggyőző a szent gyermekiség áldásos hatásairól. Dr. Fischer-Colbire franciaiból fordította Guillaux missziótársulatbeli pap és celi hittérítő levelet, amelyet a szent-gyermekek főigazgatójához intézett: ebben missziójának gyermekneveléséről ad számot. Az utolsó cikk Dömény atyáról szól, aki Molnár-szigeteken egész életét a bél-poklos gyógyításának szentelte. Azután a novemberből májusig beküldött kegyes adományokat nyugtazza a füzet. Folemlítjük, hogy a szent-gyermekek művének ez idő szerint 16 helyi igazgatója van Magyarországon; egyházmegyei igazgatókkal még nem rendelkeznek az egyes diocésisek, bár kívánatos volna, hogy minél előbb országsszerte be legyen fejezhető a szervezkedés. Reméljük, hogy dr. Fehér és Számord igazgatóknak egy év lefolyta alatt sikerült a fog az eszmének az összes egyházmegyéket megnyerni. Addig, amíg ez nem történik meg, nincs remény, hogy szent gyermekiség hazánkban az ország lakosságának és vagyonának megfelelő képviselteset nyeljen a világ-egyesületben.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Kegyelmes Püspök urunk** ó Nagyméltóságát Piskiben megérkezésekor a peronon az egyes hivatalfőnökök fogadták és a haragok szólása közben egész lakásáig kísérték el. 20-án este a telepi zenekar tiszteletére szerenadót rendezett: 21-én az egyháztanács hivatalosan tiszteltgett, a mely alkalommal olvasóközönségünk által oly jól ismert daruvári Paulé Iván főgondnok meleg szavakkal üdvözölte ő Exját, a ki a tisztelgést igen kegyesen fogadta. Ő Exja nagyon jól érzi magát Piskiben. A templom tornyán az öröm jeléül nemzeti lobogó leng „Isten hozott” felirattal és mindig is ott fog lengeni, a míg Exja Piskiben időz.

— **Egy csodás tény.** „Hallatlan szenzációt kelt azon „csoda,” mely a Szeptóelen Fogantatás templomában történt. Nagyszámú szemtanú bizonyítja a tényt, melyet ha még oly tartózkodólag ítélünk is, bámulatosnak kell mondanunk. Péntek este épen javában tartott a májusi ájtatosság, midőn a víztömeg a Cambria-City-be tört.*) A templom e

*) Olvasóink már ismerik a Johnstowni rémes katasztrófát a napi lapokból.

pillanatban tömve volt emberekkel: midőn azonban a közelgő víz moraja hallatszott, a gyülekezet iparkodott a templomból kimenekülni. Ez sikerült is a szegényeknek annyiban, hogy a templom belsejéből, mely rövid néhány percz alatt vízben állott kijutottak. A víztömeg a templomban tizenöt láb magas volt s iszonyú tombolást vitt végbe annak szögleteiben. A templom iszonyuan el volt éktelenítve: a padok ki voltak emelve s a templomnak úgy belseje, mint külseje össze volt rongálva. Tegnap reggel, miután nagy nehezen útát törtek az eltöröltsöt kapun, konstalták a teljes pusztulást. Egyetlen egy tárgyat kimélt meg a féktelen elem. A szent Sztiz szobra, melyet a májusi ájtatosság alkalmából felékítették és feldíszítettek volt, ép oly sérteletlen volt, mint azon a napon, melyen készült. A virágok, a koszorúk, a csipkefátyol sérteletlen és tiszták maradtak. Nem volt azokon a legcsekélyebb sérelem sem látható! A falon talált nyomok bizonyítják, hogy a szobor, mely három láb magas, daczára annak, hogy a víztömeg tizenöt láb magas volt (tehát tizenkét lábbal magasabb a szobornál), a vízzel semmi érintkezésbe sem jutott! Mindazok, kik a szobrot és annak környékét látták, erősen meg vannak győződve, hogy csodás tümemény előtt állanak s a legmeggátlakodottabb szkeptikusnak is el kell ismernie, hogy az természetfölötti jelleggel bír.“ (Szóserleti fordítás a Filadelfiában megjelenő protestans „Times”-ből).

— **Pályázat.** (31.) Az udym. zetelaki róm. kath. elemi iskolán egyik kántorsegéd és tanító állomás üresedésbe jövén arra ezemmel pályázatot hirdetettik. Ezen állomás jövedelmei ezek: a.) 260 ft. o. é. készpénz, mely utólagos havi részletekben szabályszerű nyugta mellett a közési pénztárból kivehető, b.) 60. ft. o. é. az iskola pénztárból, mely az a.) alatt már jelzett részletekben, és módón adatik ki. c.) A végzendő egyházi szolgálatok után mint harmadik részes — stolaris jövedelem évenként 10 ft. o. é. d.) 3 []-ül kézes. Tisztességes lakás. Kötelmei pedig: az I—VI. osztály bármelyikének tantervszerű rendes tanítása, a kántori teendőkben való segédkezés, a sekrestyési, és harangozási köteleességeknek a más két kántor segéd, és tanítóval közös végzése. Ezen állomásra csak is okleveles egyének pályázhatnak. A szabályszerű kérvények benyújtási ideje folyó év augusztus hó 20-ig tart. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Állandóság egy próba év után remélhető. Zetelakán, 1889. július 16. Andrásy József esperes-plebános, isk.-széki elnök.

— **Pályázat.** (32.) A győ-uifalvi róm. kath. elemi iskolán üresedésbe jött harmadik tanító állomásra pályázatot hirdetettik. Ezen állomással járó évi jövedelem: 1.) 300 ft. o. é. a hitközség pénztárból utólagos havi részletekben fizetve. 2.) 30 ft. szálláspénz. 3.) 6 kurta 6l tűzifa, melyből 4 6l búkk- és két 6l fenő. — A tanító köteleessége az önálló rendes tanításon kívül szükség esetében egyházi szolgálatoknál is segédkezni, miért is az ének orgonálásban jártassága megkívánatik. Pályázni kívánók tanképesítő oklevél és egyéb szükséges okmányokkal kellőleg felszerelt kérelmeiket folyó évi Augusztus hava 30-ikáig alattirtához okvetlenül küldjék be. A véglegesítés csak egy sikeresen kiállott probaév után remélhető. Győ-Ujfaluban 1889. Július 22-én Molnár János plebános, isk. széki elnök.

— **Pályázat.** (33.) Az oroszhegyi segéd-tanító állásra pályázatot hirdetettik. — Jövedelme: tisztességes lakás: 20 kalongya őszi, 20 kalongya tavaszi; 8 veka őszi, 8 veka tavaszi; 28 ft. 50 kr a hivektől; 40 ft. ospora; 40 ft. stola; 5 ft. faérték; 6 ft. szénacérték. Köteleessége leendő: tanítás, sekrestyési és harangozó teendők mellett esetleg a kántori teendőkben való segédkezés. — Folyamodni ohajtók kellően felszerelt kérvényüket aug. 20-ig alulirothoz terjeszszék be. — Oroszhegy 1889. jul. 19-én. Láiber Antal. s. k. lelkész.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PÁL ISTVÁN.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PÁL ANTAL, STRAUBERT ÖDÖN, ZLAMÁL AGOST.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárt.